

7 Komt er nog een eind aan?

Doelstelling

De leerlingen maken kennis met het thema van uitzichtloosheid: Het vertrouwen in de toekomst valt weg. Uitzichtloosheid kan ontstaan door slechte sociale omstandigheden, onverwachte gebeurtenissen, ongezonde leefomgeving. In deze les worden uitzichtloze momenten gekoppeld aan enge plekken.

Verantwoording

Uitzichtloze situaties kunnen structureel van aard zijn, zoals werkloosheid waarbij geen perspectief voor een nieuwe baan is, een ziekte waarbij herstel is uitgesloten, een situatie waarin kinderen steeds weer door hun ouders geslagen c.q. misbruikt worden, het niet in staat zijn goede studieresultaten te behalen.

Er zijn andere uitzichtloze situaties die gebonden zijn aan bepaalde plaatsen, zoals plaatsen waar vrouwen zich onveilig voelen: de enge plekken. Zoals uit onderzoek blijkt voelen vrouwen zich vaak machteloos om de dreiging die van deze plekken uitgaat, en de werkelijke gevaren die deze plekken leveren, weg te nemen. Liever vermijden ze de plekken dan dat ze er iets aan doen. Er kan echter wel wat aan gedaan worden. Enerzijds vanuit de (gemeentelijke) overheid en anderzijds vanuit de vrouwen zelf. Ze kunnen bijvoorbeeld een vechtsport gaan beoefenen om zichzelf te leren verdedigen. De bedoeling hiervan is niet dat vrouwen nu in de agressor veranderen. Het beoefenen van een zelfverdedigingssport kan bijdragen tot meer zelfvertrouwen waardoor het gevoel van machteloosheid zal verdwijnen.

Werkwijze

1. Inventarisatie van plekken die door meisjes als onveilig ervaren worden aan de hand van de vragen op werkblad 7a. *
2. De jongens geven hun reactie op de antwoorden van de meisjes aan de hand van werkblad 7b *
3. Een gezamenlijk gesprek over de door vrouwen/meisjes als onveilig aangegeven plekken aan de hand van werkbladen 7a en 7b *
4. De onveilige plekken worden op een plattegrond aangegeven en er worden foto's van gemaakt die naast de plattegrond komen te hangen. **
5. De leerlingen ontwerpen een alternatief, waardoor de enge plekken veilig worden en er weer een perspectief mogelijk is. **
6. Vallen, een spel. *
7. Een lied instuderen, werkblad 7c. *
8. Enveloppenspel. ***

Uitwerking van de werkwijze

1. Naar aanleiding van de hiernavolgende opdrachten worden de meisjes zich bewust van de sociale onveiligheid op straat. Ook de jongens realiseren zich dat er plekken zijn die door bepaalde groepen mensen als onveilig ervaren worden en vaak ook onveilig zijn..

Verdeel de groep in kleine groepen van ongeveer vijf personen, jongens en meisjes apart. De meisjes vullen werkblad 7a in.

2. Nu wordt de vragenlijst van werkblad 7a met de daarop gegeven antwoorden aan de jongens gegeven. Elke groep jongens krijgt 1 werkblad toegewezen. De jongens bespreken de antwoorden van de meisjes en vullen werkblad 7b in.
3. Nadat de vragen beantwoord zijn, geven de groepen elkaar verslag van hun antwoorden. De antwoorden worden op een flapover of op een groot vel geschreven. Hierna volgt een gesprek.
4. In de (klas)ruimte hangt een plattegrond van de plaats waar jullie wonen. Met een zwarte stift worden de plekken, die eng zijn, aangegeven. Nu krijgen de meisjes de opdracht om van de plekken die zij als eng ervaren een foto te maken. Liefst een zwart/wit foto, want die kunt u gemakkelijker in eigen beheer ontwikkelen.

Het is raadzaam de foto's in de ruimte naast de plattegrond op te hangen. De foto's kunnen door middel van een draad verbonden worden met de onveilige plekken die op de kaart staan.

(onveilige plekken kunnen zijn: tunnels, portieken, bushalte-hokjes, onverlichte gedeelten, te hoge en/of te dichte begroeiing, ongeverfde gedeelten, stille omgeving zoals kantoor-/winkelcentra)

5. Nu de foto's opgehangen zijn, gaan de leerlingen in de groep inventariseren hoe deze enge plekken, de uitzichtloze situaties opgeheven kunnen worden. Daarvoor volgen we de volgende werkwijze:
de groep wordt weer opgedeeld in groepjes, van ongeveer vier/vijf personen. Elk groepje krijgt een plek toegewezen en moet met een nieuw plan/voorstel komen hoe deze enge plek een veilige plek kan worden.
6. Vallen: voor dit spel zijn ongeveer negen personen nodig. Ze gaan in een kring staan. Eén uit de kring gaat in het midden staan, losjes, ontspannen, maar niet slap; zij/hij strekt de handen langs het lichaam en doet de ogen dicht. De anderen in de kring staan schouder aan schouder. Zij leggen hun handen op het lichaam van de persoon die in het midden staat. Zonder druk uit te oefenen en zonder ook verder hun handen te bewegen, staan ze zo enige tijd. Dan trekken ze hun handen terug tot op ongeveer tien centimeter afstand van degene die in het midden staat. De persoon die in het midden staat kan zich nu laten vallen, naar elke kant. Die persoon wordt steeds opgevangen en door de vangers zachtjes teruggeduwd in het middelpunt. Dat gaat een tijdje door, net zolang tot die persoon de kring vertrouwt. Dan kunnen de personen de kring groter laten worden. Steeds wijder wordt de kring totdat het niet meer verder kan, dat kan door de valler worden aangegeven. Wanneer het voorbij is, kijkt de valler iedereen uit de kring aan, die haar/hem steeds heeft opgevangen.
Dan gaat de volgende in de kring staan. De valler wordt vanger en de vanger wordt valler.

Verantwoording bij vallen

Het kan een bevrijdende ervaring zijn dat de valler zich kan laten vallen, zich kan laten gaan en dat er anderen zijn die de valler niet laten **vallen!**

Men wordt vaak ingeprent, dat je niet altijd op anderen kunt vertrouwen en dat men de ogen wijd

open dient te houden om te zien wat de anderen nu weer uithalen. De persoon die in het midden staat, kan deze angst ervaren, maar ook beleven hoe het is om te leren vertrouwen. Voor de vangende kring is het evenzo een beleving om met zijn allen een klimaat te scheppen dat vertrouwen en perspectief oproept.

7. Op werkblad 7c staat een lied over rouw. Het verlies van iets of iemand kan een gevoel van uitzichtloosheid teweegbrengen: niets is meer belangrijk. Een goed rouwproces helpt om dit verdriet te verwerken; zingen kan een hulpmiddel zijn. Studeer het lied samen met de leerlingen in.
8. Enveloppenspel: u geeft de leerlingen de opdracht voor de volgende keer een associatie op te schrijven bij het woord **uitzichtloos**. Geef aan dat ze niet vergeten hun eigen nummer bij hun associatie te noteren.

Zie voor verdere informatie bij de toelichting het trefwoord: Sociale veiligheid.

7a

a) Waar ga je in de loop van de week naar toe?

- school
- werk
- huis
- vrienden
- familie
- buurthuis
- jeugdsoos
- film
- sportgelegenheid
- disco

.....

b) Hoe ga je er naar toe?

- fiets
- brommer
- openbaar vervoer: bus/tram/metro/trein
- lopend

.....

c) Voel je je op bepaalde momenten van de dag ergens onveilig?

.....

d) Ga je overdag/'s avonds meestal alleen of juist met meer mensen over straat?

.....

e) Neem je altijd speciale routes. Mijd je sommige plekken/straten?

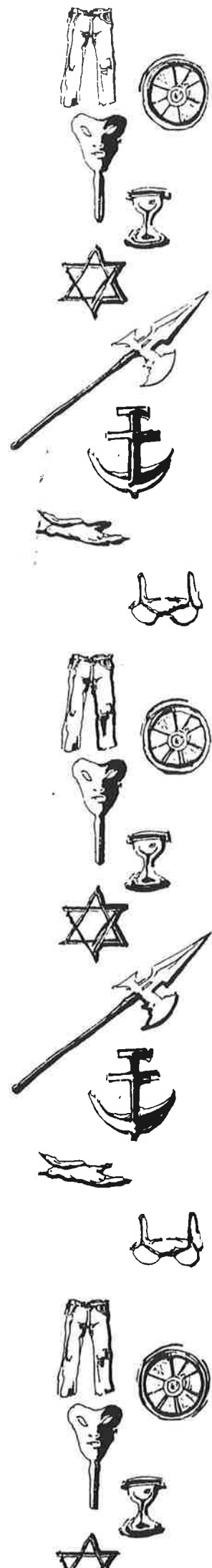
.....

f) Doe je iets om te zorgen dat je je wel veilig voelt? Ja/nee

Wat dan? .....

.....

.....

7b

Jullie hebben op werkblad 7a kunnen lezen waar meisjes zoal naar toe gaan en hoe ze daar naar toe gaan.

Bij vraag c t/m e werd aan de meisjes gevraagd of ze zich op alle momenten van de dag even veilig voelen en of ze op "onveilige" momenten alleen of juist met meer mensen over straat gaan en of ze speciale routes kiezen om de "enge" plekken te mijden.

Wat zijn de antwoorden en wat valt jullie op?

.....

.....

Zouden jullie dezelfde antwoorden gegeven hebben?

.....

.....

Kunnen jullie je voorstellen dat de meisjes deze antwoorden gegeven hebben?

.....

.....

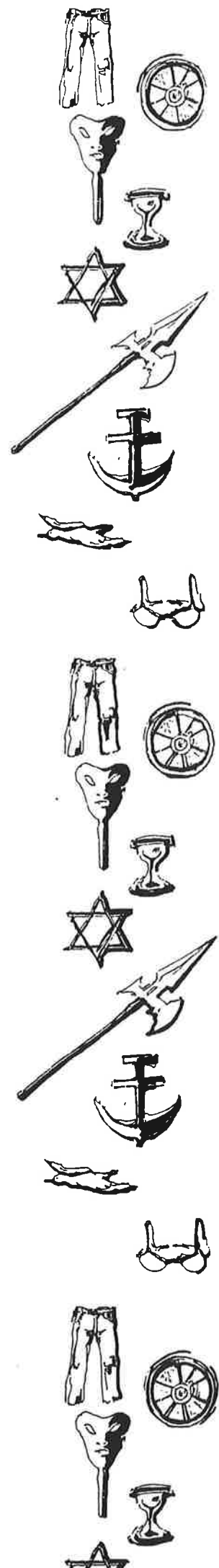
Bij f. wordt aan de meisjes gevraagd wat ze doen om zich wel veilig te voelen. Wat vinden jullie van de antwoorden die de meisjes geven. Hadden jullie andere antwoorden gegeven, en wat zijn die antwoorden dan?

.....

.....

.....

.....

7C Visioenen

1: Gis-ter-en was je nog, lach-te en at je nog,
 schreef je mijn naam in de bast van de bo-men.
 Wa-ter en roos was daar, me-rel en nachtegaal,
 o-gen die za-gen een we-reld vol dro-men.
 Als ik woorden had, boor-de-vol woorden was,
 schreeu-wen kon pra-ten kon la-chen kon hui-len.
 Zou jij bij mij zijn, zou jij mijn vriend weer zijn,
 schou-ders en ar-men bij wie ik kon schui-len.

2: Het donker is zwart en het duister zo angstig.
 De tak van de boom fluistert tegen de ruit.
 Ik luister, mijn adem, mijn eenzame hartslag.
 Jouw naam in mijn keel, maar er komt geen geluid

Als het morgen is, nacht weer gestorven is,
 licht is en leven en schitt'rende kleuren.
 Zal ik jou dan zien, samen voorgoed misschien,
 in visioenen kan alles gebeuren.

Coda: Zal ik jou dan zien, samen voorgoed misschien, in visioenen kan alles